

Dossier informatiu

Projecte europeu «Compartir la infància 2»

«Compartir la infància 2» és un projecte d'investigació sobre les relacions intergeneracionals, realitzat i coordinat pel Grup de Recerca en Formació Educativa i Social (GIFES) de la Universitat de les Illes Balears. El projecte està centrat en l'aprenentatge al llarg de tota la vida i fomenta el contacte positiu entre persones grans i infants des d'un punt de vista comunitari.

Per a la seva implementació a les escoles de Palma (Espanya) ha comptat amb el suport de la Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa (Conselleria d'Educació i Universitat). Alhora, es tracta d'un projecte d'àmbit europeu, ja que està emmarcat en el programa ERASMUS+, a l'eix de «Proyectos de asociaciones estratégicas orientadas al campo de la educación de personas adultas (KA2)». Per tant, els objectius del projecte estan alineats amb un eix fonamental de les polítiques europees: fomentar l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

Participen al projecte quatre institucions europees que s'han associat coordinades pel GIFES. Subvencionat per ERASMUS+, el projecte té una durada de dos anys i es desenvolupa simultàniament a Portugal, Escòcia i Polònia, amb el lideratge a cada país de la Universitat de Porto, la Universitat de Strathclyde i l'associació HIPOKAMP.

Consta de tres fases principals, la de preparació, la d'implementació i la d'anàlisi de resultats finals amb la corresponent difusió. Aquestes fases es reproduïxen aproximadament alhora als diferents països. Avui ens trobam en la fase de implementació.

Fases:

1. Fase de preparació (09/2016-09/2017)

La preparació va tenir lloc durant el curs 2016-17. Primerament es va fer un treball de coordinació amb les entitats sòcies (imatge 1), que es manté de manera no presencial. En segon lloc es realitzà el procés de selecció de participants, per un costat, les persones més grans de cinquanta anys, i per l'altre, les escoles i els grups d'alumnes amb què es duria a terme.

La selecció dels centres educatius es va fer amb l'assessorament i acompanyament de la Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa. Per altra banda, la selecció dels sèniors depenia dels criteris consensuats pels membres del projecte, entre els quals destaca que un 50 per cent dels participants en cada centre fossin de la barriada i un altre 50 per cent de la Universitat Oberta per a Majors (UOM), i que tinguessin un compromís de participació de dos anys.

Imatge 1: Representants de les quatre institucions sòcies es reuneixen a Palma a la primera trobada transnacional per acordar els principis comuns que sustenten el projecte.

A continuació es va iniciar el procés de contacte amb els centres educatius. Aquest procés inclou presentació del projecte i consens sobre els principis i objectius principals. A partir d'aquest moment es començà a treballar el programa de sessions i unitats didàctiques a les tres escoles de Palma seleccionades, entre l'equip del GIFES i els o les mestres. A aquestes reunions aviat s'hi incorporaren els sèniors. Aquestes tres escoles (imatges 2, 3 i 4) són: el CEIP Escola Graduada, el CEIP Rafal Nou i CEIP Els Tamarells.

Imatge 2: La directora i les tutores del CEIP Rafal Nou s'engresquen a participar a SACHI 2.

Imatge 3: Reunió inicial amb tots els participants a SACHI 2 del CEIP Escola Graduada.

Imatge 4: El director i les tutores del CEIP Els Tamarells treballen els continguts per encaixar-los a la seva programació escolar.

El **programa d'activitats** que realitzaran conjuntament infants (9-11 anys) i sèniors s'estructura en vuit sessions, pactades internacionalment i adaptades al currículum de cada país. La primera i la darrera són de presentació o tancament i d'avaluació, mentre que les sis restants estan planificades en unitats didàctiques que giren al voltant d'un tema. Els temes estan específicament escollits perquè permetin «compartir la infància» a grans i petits, i són: la família, els ídols o referents, l'escola, els jocs i activitats extraescolars, el barri i les festes populars.

Aquest període de preparació amb els participants de Palma va acabar al juny amb un curs. Va consistir en un **curs formatiu sobre aprenentatge col·laboratiu** (imatges 5 i 6). Es comptà amb el suport de l'equip directiu d'un dels centres que havien participat al projecte que precedeix SACHI 2 (SACHI 1); aquest equip col·laborà exercint de formadors.

Imatge 5: Mestres i sèniors treballen conjuntament en la preparació del projecte incorporant aprenentatges.

Imatge 6: Els participants adults del projecte SACHI 2 a Sa Riera (Palma)

2. Fase d'implementació (2017-18)

2.1. L'organització

La fase d'implementació de les sessions ha començat el setembre d'aquest curs 2017-18. Atès que les vuit sessions són quinzenals, la implementació té lloc fins al gener d'aquest curs. Totes les escoles parteixen d'un material i una estructura comuns, explicats anteriorment, que han adaptat al seu calendari i a les particularitats pròpies de cada centre. Les activitats i la metodologia del projecte permeten desenvolupar les competències curriculars establertes. El programa permet treballar de forma transversal diferents matèries a partir dels continguts de les sessions. Es fa una especial atenció a la matèria de llengua estrangera (anglès), al treball en valors i a l'ús correcte de les noves tecnologies, especialment dirigides a l'aprenentatge.

Mentre que les sessions són quinzenals, el contacte i seguiment entre escoles i sèniors és setmanal. Aquest contacte permet una planificació en què totes les parts col·laboren aportant idees i fent-se seva la proposta inicial (imatges 7 i 8).

Imatge 7: Els voluntaris sèniors del CEIP Els Tamarells preparats per al primer dia (setembre de 2017).

Imatge 8: Mestres, sèniors i membres de la Universitat treballen conjuntament planificant les sessions amb els infants.

2.2. L'avaluació: un projecte de investigació

SACHI 2 es tracta d'un projecte d'innovació educativa promogut des de la Universitat. És un projecte d'investigació internacional i té com a finalitat demostrar canvis positius de forma rigorosa en les actituds intergeneracionals, alhora que permet que tots els centres europeus que ho desitgin puguin implementar-lo. Per aquest motiu el grup de recerca GIFES fa un seguiment constant de les sessions amb avaluacions de cada sessió, incloent una persona dedicada exclusivament a l'observació, i realitza una avaluació a l'inici i al final del projecte. Tant els infants com els sèniors que hi participen (grups experimentals) ja han passat l'avaluació inicial (imatges 9 i 10).

Imatge 9: L'alumnat de les escoles passa l'avaluació d'actituds intergeneracionals. →

← Imatge 10: Els voluntaris sèniors de les escoles passen l'avaluació d'actituds intergeneracionals.

Per tal de poder valorar els resultats de l'avaluació, es passen les mateixes proves a grups control: consisteixen en grups de participants amb un perfil al més semblant possible als que duen a terme les sessions, però amb la diferència que aquests no les duen a terme (imatge 11).

Imatge 11: Grup control d'alumnes passant el qüestionari inicial d'actituds. →

2.3. Les sessions

Les sessions a l'aula, on les tutores són sempre les responsables, permeten compartir als grans i als petits la seva infància xerrant i fent activitats (imatges 12 i 13) sobre temàtiques comunes.

Imatge 12: En petits grups es desenvolupen debats i activitats.

Imatge 13: Les tutores i mestres de l'especialitat d'anglès mantenen atents grans i a petits.

Imatge 14: Totes les sessions acaben amb un producte, un resultat tangible de la feina realitzada durant la sessió. Aquest es penja al mural disposat per a aquest fi al passadís, de manera que és visible alhora per a tots els membres de l'escola.

Conclusions

De les tres fases que constitueixen el projecte (la de preparació, la d'implementació i la d'anàlisi de resultats i difusió dels productes finals), en aquests moments el projecte es troba en la segona fase, la d'implementació. En aquesta fase destaca aconseguir el desenvolupament previst de les sessions i realitzar el seguiment, l'avaluació del procés, alhora que es manté la coordinació amb les institucions sòcies europees.

En relació amb els **participants**, a Palma un total de sis grups d'alumnes entre nou i onze anys, uns 155, fan les sessions. Això significa un total de més de vuit mestres i tres equips directius implicats, a més de trenta sèniors, entre voluntaris fixos en cada escola i sèniors substituïts que poden col·laborar de manera puntual per fer substitucions en cas de necessitat. Per altra banda, tenim l'equip coordinador del grup GIFES de la Universitat, amb set professors implicats en el desenvolupament i l'avaluació del projecte.

En l'àmbit europeu, als altres tres països també es treballa en tres escoles cada país, però en una sola línia. Les institucions sòcies ja han fet la selecció de persones grans, i aquest mes han fet el curs de formació per a sèniors. Els tres socis europeus començaran el projecte durant les properes setmanes, en un calendari sempre adaptat a les possibilitats de cada centre educatiu. Una altra particularitat és que a Glasgow la funció de direcció de les sessions la fa una persona externa al centre, no el tutor o la tutora, mentre que la figura del tutor sí que hi és present, ja que sempre és la persona responsable del grup d'alumnes.

Els objectius específics de SACHI 2 són quatre:

- 1) Augmentar la interacció i les actituds positives entre infants i persones més grans de 50 anys;
- 2) Millorar i/o adquirir les competències bàsiques digitals, lingüístiques i de treball col·laboratiu dels sèniors i dels alumnes de primària;
- 3) Augmentar la pràctica intergeneracional als centres educatius; i
- 4) Difondre els resultats mitjançant publicacions científiques i els actes necessaris.

El projecte SACHI2 pretén mantenir i potenciar espais compartits d'aprenentatge entre diferents generacions (persones grans i infants) en un context escolar, potenciant alhora l'aprenentatge cooperatiu. Al mateix temps, potencia l'aprenentatge de competències lingüístiques (anglès) i tecnològiques de les persones grans participants i fomenta la comunitat educativa amb la implicació de professorat, alumnat, famílies i persones grans del barri. Per aquest motiu, es calcula que l'impacte del projecte internacional serà en més de 1.300 persones.

Per a la consecució d'aquests objectius es fa especial atenció a dos aspectes nous, en relació amb SACHI 1:

- a) Canvis en la metodologia i els continguts de les sessions, per tal de permetre la millora en competències bàsiques digitals i en llengua estrangera; i
- b) El grup de persones grans voluntàries està format en un 50 per cent per persones de les barriades de Palma. Destaca que s'ha contactat amb aquestes persones i han estat seleccionades principalment des dels mateixos centres educatius.

Aquests dos aspectes tenen repercussions que es poden **analitzar tant individualment i personalment com de manera comunitària**. En primer lloc, individualment es parteix de la perspectiva de l'envelliment actiu i l'aprenentatge al llarg de tota la vida. En aquest nivell és de gran interès per a tots els perfils dels participants, tant petits com grans, que guanyen proximitat. Acostant les seves experiències vitals augmenta la seva consciència i el coneixement tant mutu com de l'entorn. Per als adults grans també significa un major lligam amb el present, una continuació d'activitats de caire públic i un manteniment de les habilitats cognitives. A més, els continguts lligats a l'anglès i les noves tecnologies tenen una estreta relació amb aquests beneficis. Ambdós continguts, fomentats per les línies de subvenció europees, ajuden a connectar-se amb els principals canals de comunicació actuals, clau en un món globalitzat com l'actual.

En segon lloc, des de la perspectiva comunitària, és un projecte amb grans potencialitats positives, tant per als professionals com els mestres com per als voluntaris sèniors i l'alumnat. Fomenta el treball en xarxa entre institucions o entitats locals i de barriada i la mobilització de recursos. Entre els participants promou la creació de vincles personals i augmenta el lligam amb espais del barri.

Aquests canvis, acordats internacionalment, permeten que la consecució d'un programa com el d'aquest projecte arribi a tenir un abast curricular transversal i que les repercussions tinguin un impacte més enllà de la comunitat educativa, comunitàriament. No només es constata que les temàtiques comunes de grans i petits, com són la família, els seus ídols, l'escola, els jocs, el barri i les celebracions, permeten que les dues generacions comparteixin coses de manera enriquidora, sinó que es fomenta la creació d'una xarxa de contactes i de relació que té com a punt de partida i de trobada el centre educatiu.

Per acabar, cal mencionar **la sostenibilitat del projecte**. Aquesta implementació es tracta d'una experiència puntual i controlada que, tant a Espanya com als altres països participants, es

duu a terme només en tres centres educatius. És un punt de trobada entre els coneixements teòrics, les propostes pràctiques i l'acció. Per a la Universitat té un caràcter principalment experimental i d'investigació que permetrà donar valor a les accions. Amb tots els mitjans desplegats per fer-ne una avaluació de qualitat (amb validesa i fiabilitat) es podran analitzar rigorosament els punts forts i els punts dèbils. L'acollida per part dels professionals de les escoles, amb tots els esforços que hi estan abocant, ja dona pistes de les potencialitats que estan constatant en aquest projecte intergeneracional.

Per tant, «Compartir la infància 2 (SACHI 2)» és un projecte d'innovació educativa centrat en les relacions intergeneracionals que, per un costat, parteix d'una estructura i uns continguts específicament acordats internacionalment per aconseguir una interacció positiva entre grans i petits i, al mateix temps, s'adapta a les possibilitats i necessitats curriculars i de recursos de cada centre. Per tant, acadèmicament és una experiència punt de partida per seguir millorant el programa, que ja ha incorporat propostes en relació amb SACHI 1, mentre que, pel que fa a les escoles, és un punt de partida per seguir treballant, sense l'acompanyament de la Universitat, en les línies que han pogut obrir a partir d'aquesta experiència.

Dades de contacte

Dades de contacte de l'equip de coordinació del projecte, grup de recerca GIFES:

Carme Orte Socias (investigadora principal)

carmen.orte@uib.cat, 971 17 32 96

Marga Vives Barceló (professora)

marga.vives@uib.cat, 971 25 99 27

Carmen López-Esteva (tècnica)

carmen.lopezesteva@uib.cat, 628 93 87 58

Per a més informació

Pàgina web del projecte:

<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details-page/?nodeRef=workspace://SpacesStore/671aa743-a77a-4e35-bde0-70010e5349e5>

Pàgina web del grup de recerca coordinador (GIFES): <http://gifes.uib.es/>

Facebook del projecte: [@SharingChildhood2](https://www.facebook.com/SharingChildhood2)

Twitter del projecte: [@SACHI_2](https://twitter.com/SACHI_2)